

Uchwała Nr / /2023

Rady Miejskiej w Szczepieszynie

z dnia 2023 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i
Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024- 2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn.zm.) oraz art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej(Dz.U.z 2021r. poz.1249 z późn.zm.) Rada Miejska w Szczepieszynie uchwala , co następuje:

§ 1

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie Gminy Szczepieszyn przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024- 2027.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szczepieszyna.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

sporządził: celina Michał - Pawlak
Ewa Sienkowska

Załącznik do Uchwały Nr / /2023
Rady Miejskiej w Szczepleszynie
z dnia grudnia 2023 r

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2024-2027**

SPIS TREŚCI

Wstęp

I. Podstawy prawne do opracowania i realizacji Programu.....	
II. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.....	
1. Definicja przemocy w rodzinie.....	
2. Rodzaje przemocy.....	
III. Charakterystyka środowiska lokalnego i analiza problemów społecznych na terenie Gminy Szczepieszyn.....	
IV. Adresaci Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027.....	
V. Cel główny i cele szczegółowe Programu, działania i wskaźniki.....	
1. Realizacja celów programu.....	
VI. Przewidywane efekty realizacji celów programowych.....	
VII. Monitorowanie i źródła finansowania Programu.....	

Wstęp

Rodzina jest najbliższym i najważniejszym otoczeniem człowieka. Jest wspólnotą, które daje oparcie, poczucie miłości i akceptacji, pomaga w przewyżnianiu trudności życiowych, troszczy się o wychowywanie dzieci. Rodzina ma szczególny wymiar, ponieważ to ona powinna swym członkom gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, jego system norm i wartości. Tradycje, zwyczaje rodzinne mają wpływ nie tylko na model życia rodzinnego, ale przenoszą się na relacje i funkcjonowanie człowieka w innych płaszczyznach życia społecznego. Współczesna rodzina narażona jest na wiele negatywnych zjawisk płynących z otoczenia zewnętrznego. Nie jest też wolna od problemów jakie tworzą jej członkowie. Jednym z takich „problemów prywatnych” jest przemoc w rodzinie. Jej skutki negatywnie wpływają nie tylko na relacje między osobami najbliższymi, ale przekładają się na ogół społeczeństwa. Relacje między członkami rodziny powinny być trwałe, oparte na wzajemnym zaufaniu i poczuciu bezpieczeństwa. Dom rodzinny powinien być miejscem, do którego chętnie wracamy, w którym znajdujemy zrozumienie, akceptację i czujemy się bezpiecznie. Jednak są osoby, którym dom kojarzy się z cierpieniem fizycznym, psychicznym i emocjonalnym. Przyczyn stosowania przemocy można dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w społeczeństwie. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do ujawnienia. Osoby doznające przemocy wstydzą się, boją i nie wierzą w możliwość uzyskania skutecznej pomocy. Ponadto „ofiary” i „sprawcę” łączą silne więzi emocjonalne i rodzinne. Konsekwencje stosowania przemocy są bardzo dotkliwe dla osób jej doświadczających. Przemocy doświadczają zarówno dorośli, jak i dzieci, natomiast osobami stosującymi przemoc są zazwyczaj osoby dorosłe. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem bardzo złożonym i zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego, który wymaga ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań przez instytucje może w skuteczny sposób przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie.

Nowelizacja ustawy antyprzemocowej zmienia ustawową terminologię. Dotychczas pojęcia „przemoc w rodzinie” zastąpiono terminem „przemoc domowa”, „ofiara” to „osoba doznająca przemocy domowej”. Ustawowej definicji doczekało się także pojęcie „osoby stosującej przemoc domową” dotąd nazywaną „sprawcą”. Zmianie uległ również krąg osób objętych ochroną, niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Istotną zmianą z punktu widzenia bezpieczeństwa małoletnich to uznanie małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej jako

„osoby doznającej przemocy domowej”. Nowelizacja zmienia również m.in. procedurę „Niebieskie Karty” i wprowadza programy korekcyjno- edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową, a także programy psychologiczno – terapeutyczne dla osób stosujących przemoc.

Gmina Szczebrzeszyn od kilkunastu lat podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Są skierowane do osób doznających przemocy w rodzinie (działania pomocowe), jak i osób stosujących przemoc (działania interwencyjne). Jednym z tych działań było powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Domowej, w ramach którego funkcjonują grupy diagnostyczno - pomocowe. Ponadto wiele uwagi poświęca się profilaktyce - propagowanie postaw alternatywnych wobec przemocy, nauka umiejętności społecznych i wychowawczych. Programy profilaktyczne skierowane są zarówno do osób dorosłych, jak i dzieci i młodzieży. Odbywają się szkolenia podnoszące kwalifikacje osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy, w tym pracowników pierwszego kontaktu tj. pracowników socjalnych, policjantów, nauczycieli, pedagogów, kuratorów, pracowników ochrony zdrowia.

Pomimo podejmowanych działań w dalszym ciągu zjawisko przemocy w rodzinie stanowi jeden z trudniejszych do rozwiązania problemów społecznych w Gminie Szczebrzeszyn. Wskazane jest w dalszym ciągu systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do osób doznających przemocy w rodzinie jak i stosujących przemoc. Konieczne jest kontynuowanie pomocy odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania temu zjawisku, a także działania w kierunku skutecznego pomagania osobom z obu tych grup. Istotna jest stała edukacja społeczeństwa, która ma na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy.

Zgodnie z art. 6 ust.2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu,

obejmującego lata 2020-2023. Istotnym elementem programu jest dalsze wprowadzanie w życie działań, mających na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy oraz zapewnienie ochrony i udzielenie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy, zarówno osobom doznającym przemocy, jak i stosującym przemoc domową.

I. Podstawy prawne do opracowania i realizacji Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej został opracowany zgodnie z następującymi dokumentami:

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021 r. poz.1249 z późn.zm.)

Ustawa z dnia 26 października 1982 r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 165 z późn. zm)

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2023 r. poz. 901 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2023 poz. 40, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2023r. Poz. 172 z późn. zm)

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz.U. Z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (tj. Dz. U. Z 2022 poz. 1138, z późn. zm.)

Treść i postanowienia zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej są spójne z najważniejszymi dokumentami podejmującymi problem przemocy domowej, tj.:

1. Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 -2030
2. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szczepleszyn
3. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Szczepleszyn na lata 2023-2025.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.

1. Definicja przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie nie jest zjawiskiem nowym. Istniała ona zawsze, niezależnie od kultury, statusu ekonomicznego czy miejsca zamieszkania. Zjawisko to nie jest jednak już obecnie prywatną sprawą rodziny. Coraz więcej instytucji interesuje się tym zagadnieniem podejmując różnego rodzaju badania mające na celu między innymi zrozumienie, dlaczego w rodzinach dochodzi do aktów przemocy i w jaki sposób można jej zapobiegać.

Podjęcie adekwatnych trafnych działań wymaga zrozumienia zjawiska i jego podstawowych objawów. Wokół zjawiska przemocy narosło bowiem wiele mitów, które powodują błędne wyobrażenie zarówno o samej przemocy, jak i rodzinach, w których może dochodzić do tego zjawiska. Istnieje uogólniony pogląd, że przemoc to zazwyczaj fizyczny atak na drugą osobę. Potoczne rozumienie zjawiska sprowadza się zatem do agresywnego zachowania względem drugiej osoby (bicie, popychanie, szarpanie). Kolejny błędny pogląd dotyczy rodzin, w których dochodzi do przemocy. Najczęściej przemoc domowa, kojarzona jest z rodzinami o niskim statusie społecznym, borykającymi się z problemami finansowymi, brakiem pracy, wielodzietnością, alkoholizmem i innymi nałogami. Poglądy te i przekonania są błędne. Podjęcie trafnych i rzetelnych działań wymaga zatem zrozumienia zjawiska przemocy i jego form, a także objawów. W potocznym rozumieniu przemoc to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkom rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Skala zjawiska przemocy domowej jest bardzo trudna do zdiagnozowania z uwagi na złożoność form jakie przybiera, ale także przez postawę samych ofiar, które często z różnych przyczyn nie zgłaszają problemu odpowiednim służbom. Mimo, że w Polsce coraz częściej dyskutuje się na temat przemocy w szerokim znaczeniu tego słowa jednakże najpopularniejszym jest zagadnienie przemocy domowej.

Definicję przemocy domowej należy rozumieć „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej. Nowelizacja ustawy wprowadza do powyższej definicji nowe elementy: żeby dane działanie lub zaniechanie było uznane za przemoc domową musi wykorzystywać przewagę fizyczną, psychiczną, lub ekonomiczną (także połączenie takich przewag) osoby stosującej przemoc nad osobą doznającą przemocy domowej.

W szczególności, przemocą domową będą działania lub zaniechania :

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucia zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Nowelizacja Ustawy rozszerza katalog osób doznających przemocy domowej i obejmować będzie:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób.

Przemoc należy zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Jak wynika z samych definicji, przemoc w rodzinie przyczynia się do dezorganizacji funkcjonowania rodziny, łamania norm moralnych, prawnych, skutków psychologicznych w skrajnych przypadkach uszkodzeń ciała bądź zabójstw.

2. Rodzaje przemocy

Wyróżnia się następujące formy przemocy:

1. fizyczną - jej istotą jest naruszenie nietykalności fizycznej, polegającej na zachowaniach intencjonalnych, prowadzących do uszkodzenia ciała lub niosących takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz- tzn. „policzek”, przypalanie papierosem, duszenie, krepowanie ruchów, itp.

2. psychiczną - polega na naruszeniu godności osobistej. Osoba stosująca przemoc psychiczną wykorzystuje: groźby, poniżanie, obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic,

wyśmiewanie, lekceważenie itp. Celem nadrzędnym tego rodzaju zachowań jest sprawowanie kontroli nad ofiarą.

3. seksualną- to działanie mające na celu naruszenie strefy intymnej drugiego człowieka. Polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osobą nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Do najczęstszych zachowań przemocowych w tej sferze należą: wymuszanie pożycia, obmacywanie gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnera/partnerki. Ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.:

4. ekonomiczną- jej istotę stanowi naruszenie własnej własności drugiej osoby. Wiąże się z celowym niszczeniem dóbr materialnych, pozbawieniem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Do najbardziej rozpowszechnianych działań w ramach przemocy ekonomicznej należą: pozbawienie lub ograniczenie możliwości podejmowania pracy i uzyskania samodzielności finansowej, zabieranie, wydzielanie środków finansowych wypracowanych przez osoby doznające przemocy, niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciągane pożyczek „na wspólne konto”, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów itp.;

5. zaniedbanie- polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb emocjonalnych, fizycznych, i materialnych, np. ograniczaniu środków na utrzymanie, pozbawieniu jedzenia, ubrania schronienia, braku pomocy w chorobie, nieudzieleniu pomocy, uniemożliwianiu dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, toalety, itp. Takiej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci.

Podejmując temat przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w życiu codziennym. Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, min. placówek oświatowych, opiekuńczo – wychowawczych, służb zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawisk i tylko zintegrowanie zasobów jednostek i organizacji daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności pomocy.

III. Charakterystyka środowiska lokalnego i analiza problemów społecznych na terenie Gminy Szczebrzeszyn.

Gmina Szczebrzeszyn położona jest w południowej części woj. lubelskiego i zachodniej powiatu zamojskiego. Szczebrzeszyn jest ośrodkiem turystycznym na terenie Roztoczańskiego Parku Krajobrazowego oraz Szczebrzeszyńskiego Parku Krajobrazowego.

Gmina Szczebrzeszyn graniczy z następującymi gminami:

- od północy: Gmina Nielisz i Sułów;
- od południa: Gmina Zwierzyniec;
- od zachodu: Gmina Radecznica;
- od wschodu: Gmina Zamość.

Gmina składa się z 16 sołectw: Bodaczów, Brody Duże, Brody Małe, Kawęczyn, Kawęczynek, Kąty Drugie, Katy Pierwsze, Lipowiec- Kolonia, Niedzielska, Niedzielska- Kolonia, Wielącza, Wielącza- Kolonia, Wielącza Poduchowna, Przedmieście Zamojskie, Przedmieście Szperówka, Przedmieście Błonie oraz dwa osiedla- Szczebrzeszyn, Klemensów.

Struktura demograficzna Gminy Szczebrzeszyn:

Na zakończenie roku 2022 r. Gminę Szczebrzeszyn zamieszkiwało 10748 osób, w tym 5558 kobiet i 5190 mężczyzn. W porównaniu do lat poprzednich liczba mieszkańców zmalała, natomiast przewaga kobiet nad mężczyznami utrzymuje się nadal.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu na koniec roku 2022 na terenie Gminy Szczebrzeszyn było 392 osoby bezrobotne, w tym 193 kobiet i 199 mężczyzn.

Stan bezrobotnych na terenie Gminy Szczebrzeszyn przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba osób bezrobotnych w latach 2021-2022

Liczba bezrobotnych	2021	2022
Ogółem	408	392
kobiet	188	193
mężczyzn	220	199
Z prawem do zasiłku	41	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu.

Powyższe dane wskazują, że nieznacznie zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zamościu.

Bezrobocie jako problem społeczny, co w swych konsekwencjach niesie za sobą szereg negatywnych skutków rozszerzających się na inne płaszczyzny życia ludzkiego. Należą do nich nie tylko spadek stopy życiowej ze względu na negatywne konsekwencje przekładające się wprost na budżet domowy, jak również takie zjawiska jak: poczucie bezradności, niskie poczucie własnej wartości oraz brak motywacji do poszukiwań na rynku pracy. Wszystkie negatywne konsekwencje wpływają na strefę emocji i przyczyniają się do częstszego sięgania po alkohol w celu rozładowania napięć. Nadmierne spożywanie alkoholu najczęściej prowadzi do uzależnienia. Należy wspomnieć, że rodziny, w których występuje problem alkoholowy zwykle charakteryzuje niższy status socjoekonomiczny oraz ograniczone możliwości związane z wykształceniem i / lub podjęciem pracy. Ta grupa osób w szczególności narażona jest na występowanie przemocy, aczkolwiek to zjawisko nie tylko dotyczy rodzin dysfunkcyjnych, ale i tych dobrze sytuowanych. Informacje gromadzone przez Zespół Interdyscyplinary, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Komisariat Policji w Szczepieszynie stanowiły podstawę do poznania skali zjawiska przemocy domowej oraz działań podejmowanych w ramach systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Zgodnie z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Szczepieszyn funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA).

Głównym celem pracy Komisji jest uświadomienie problemu oraz integracja działań w zakresie terapii osoby uzależnionej oraz członków rodziny osób uzależnionych. Działalność komisji, jak wynika z poniższej tabeli polega na przeprowadzaniu rozmów motywujących do leczenia odwykowego, zlecaniu przeprowadzenia badania biegłych sądowych do spraw uzależnień, którzy wydają opinię w przedmiocie uzależnienia oraz przekazywaniu spraw do Sądu Rodzinnego, w celu wydania postanowień o zobowiązaniu do podjęcia leczenia odwykowego.

W poniższej tabeli zostały zestawione informacje skalę zjawiska problemu alkoholowego występującego na terenie Gminy Szczepieszyn.

Tabela 2. Osoby nadużywające alkoholu objęte działaniami GKRPA

Formy Działania	2021	2022
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	92	68
Zlecono przeprowadzenie badania przez biegłych	3	6
Wnioski do sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	3	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Szczepieszynie

Na podstawie wyżej wymienionych danych wynika, że liczba wysłanych wniosków na rozmowę motywacyjną w roku 2021 była wyższa niż w roku 2022, z powodu niestawiennictwa osób wzywanych w wyznaczonych terminach i konieczności ponownego wezwania na rozmowę motywacyjną. Na uwagę zasługuje fakt, że wzrosła dwukrotnie liczba osób, które zostały skierowane na przeprowadzenie badań przez biegłych sądowych, jak również wobec których zostały skierowane do sądy wnioski w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

Organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami w zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej, oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej, w szczególności przyczyn i skutków przemocy domowej oraz metod i form pracy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Ustawa nakłada na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy domowej, które realizują działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, mająca na celu udzielenie pomocy i wsparcia rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej.

Podstawowym zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ochrony osób doznających przemocy domowej oraz specjalistów i podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadania te wykonywane są zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzenie ich właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno – pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5 a w/w ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej;

9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;

10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń.

Zespół interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno-pomocowe, których celem i zadaniem jest rozwiązywanie problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach. Zgodnie z art. 11 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi:

1) pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;

2) funkcjonariusz Policji;

W sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także żołnierz Żandarmerii Wojskowej.

Zadania grup diagnostyczno-pomocowych to:

1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty” oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;

2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia występowania przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia ;

3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;

4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;

5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;

6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń;

7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem

przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;

8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;

9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących postawę;

a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,

b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,

10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach „Niebieskie Karty”.

Analiza problemu przemocy na terenie Gminy Szczepleszyn została oparta o sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach 2020-2023, sprawozdawczość Zespołu Interdyscyplinarnego oraz danych uzyskanych z Komisariatu Policji w Szczepleszynie. Ustalono, że na terenie gminy odnotowuje się większą ilość interwencji w stosunku do lat poprzednich.

Poniżej zamieszczono dane dotyczące postępowań przygotowawczych i sprawdzających wynikających z art. 207 kk.

Tabela 3. Dane dotyczące postępowań przygotowawczych i sprawdzających wynikających z art. 207§ 1 kk

Rok	2021	2022
Postępowania przygotowawcze /RSD/	8	9
Postępowania sprawdzające /RCzS/	7	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KP w Szczepleszynie.

Ze względu na charakter problemu przemocy bardzo trudno jest oszacować faktyczną liczbę osób, których ona dotyka. Bardzo często przemoc domowa jest ukrywana i duża część osób, które jej doświadczają, nie decyduje się na ujawnienie i zwrócenie się o pomoc do instytucji działających w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.

Tabela 4. Liczba Niebieskich Kart przekazanych przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szczepleszynie.

Wyszczególnienie	2021	2022
Liczba NK-A	16	17
Liczba NK- C	6	7
Liczba NK- D	7	8
Zakończenie procedury	5	20

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Szczepleszynie

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że liczba sporządzanych Niebieskich Kart minimalnie wzrosła, co może świadczyć o tym, że wzrasta świadomość społeczności lokalnej

na temat zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Szczebrzeszyn. Większość Niebieskich Kart w poprzednich latach wszczynali funkcjonariusze Komisariatu Policji oraz pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dane dotyczące liczby sporządzanych Niebieskich Kart nie oddają w pełni obrazu problematyki przemocy domowej na terenie gminy. Zjawisko przemocy jest niezwykle trudne do zdiagnozowania między innymi ze względu na strach przed osobą stosującą przemoc i brak wiary w uzyskanie jakiegokolwiek pomocy w celu zmiany obecnej sytuacji, w której znajdują się osoby doznające przemocy.

Tabela 5. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego

	2021	2022
Liczba posiedzeń Zespołu	4	10
Liczba posiedzeń grup roboczych	47	44
Liczba utworzonych grup roboczych	19	20
Liczba rodzin objętych pomocą zespołu interdyscyplinarnego	19	20
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	19	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Szczebrzeszynie

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego skoncentrowana jest na rozpowszechnianiu wiedzy o skali zjawiska przemocy, możliwościach i miejscach uzyskania pomocy dla osób krzywdzonych oraz stworzeniu możliwości pracy grup diagnostyczno-pomocowych, które bezpośrednio pracują z rodzinami dotkniętymi zjawiskiem przemocy domowej.

IV. Adresaci Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027.

Adresatami programu są mieszkańcy Miasta i Gminy Szczebrzeszyn, a w szczególności:

- rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy;
- rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy;
- osoby stosujące przemoc domową;
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi lub dotkniętymi przemocą domową.

V. Cel główny i cele szczegółowe Programu, działania i wskaźniki

Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027 jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez udzielanie pomocy osobom jej doznającym oraz oddziaływanie na osoby ją stosujące. Osiągnięcie tak sformułowanego celu wymaga wyznaczenia celów szczegółowych, wyznaczenia działań do zrealizowania z uwzględnieniem realizatorów podejmowanych działań oraz czasu i wdrożenia tych działań.

Cele szczegółowe programu:

1. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy lub zagrożonym przemocą.
2. Zwiększenie dostępności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
3. Rozszerzenie oferty działań skierowanych do osób stosujących przemoc domową.
4. Zwiększanie kompetencji zawodowych i skuteczności pracowników służb instytucji i organizacji zajmujących się problematyką przemocy domowej.

1. Realizacja celów programu

W poniższej tabeli zostały zawarte działania jakie należy podejmować by zrealizować założone cele programu. Ponadto wskazano jakie podmioty i w jakim zakresie będą zaangażowane w realizację programu.

Lp	Cele szczegółowe	Działania/wskaźniki	Realizatorzy działań	Terminy realizacji
1	Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy lub zagrożonym przemocą.	a) udzielanie indywidualnej pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i rodzinnej w tym przez poradnictwo specjalistyczne dla osób doznających przemocy domowej, osób zagrożonych przemocą domową b) zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą domową zmuszonym do opuszczenia mieszkania; c) zabezpieczenie potrzeb osób doznających przemocy domowej pozostających w środowisku	a) Zespół Interdyscyplinarny w Szczecbrzeszynie b) Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczecbrzeszynie c) Ośrodek Pomocy Społecznej, d) Komisariat Policji w Szczecbrzeszynie, e) Ośrodek Pomocy	2024-2027

		<p>zamieszkania; udzielenie pomocy finansowej.</p> <p>d) zastosowanie środków izolacyjnych wobec osoby stosującej przemoc np. w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego;</p> <p>WSKAŹNIKI</p> <p>- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa i schronienia udzielanego w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Szczepieszynie oraz innych ośrodkach wsparcia</p> <p>- liczba interwencji dotyczących przemocy domowej- liczba osób objętych pomocą finansową z powodu przemocy domowej</p>	<p>Społecznej w Szczepieszynie</p> <p>f)Komisariat Policji w Szczepieszynie</p>	
2	Zwiększenie dostępności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	<p>a) opracowywanie i rozprowadzanie w formie ulotek lub plakatów, przystępnych informacji o instytucjach i osobach, u których można uzyskać pomoc w związku z przemocą domową, szczególnie w zakresie przysługujących uprawnień, ale także obowiązku informowania o zaobserwowanych przypadkach przemocy domowej;</p> <p>b) prowadzenie wśród dzieci i młodzieży pogadanek na temat agresji, przemocy oraz uzależnień;</p> <p>c) organizowanie spotkań edukacyjnych dla rodziców;</p> <p>d) upowszechnianie informacji na temat przemocy domowej na stronach internetowych instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej;</p> <p>e) koordynowanie działalności profilaktycznej i informacyjno-edukacyjnej w zakresie wiedzy o</p>	<p>a) Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki Oświatowe, Komisariat Policji;</p> <p>b)placówki oświatowe we współpracy z Komisariatem Policji</p> <p>c) placówki oświatowe, Komisariat Policji;</p> <p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczepieszynie</p>	2024-2027

		<p>podmiotach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego.</p> <p>WSKAŹNIKI</p> <p>- liczba przeprowadzonych pogadań w dzieci i młodzieżą</p> <p>- liczba zorganizowanych spotkań edukacyjnych z rodzicami.</p>	c) placówki oświatowe	
3	Rozszerzenie oferty działań skierowanych do osób stosujących przemoc domową.	<p>a) kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych;</p> <p>WSKAŹNIKI</p> <p>- liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych.</p>	a) Zespół Interdyscyplinarny;	2024-2027
4	Zwiększanie kompetencji zawodowych i skuteczności pracowników służb instytucji i organizacji zajmujących się problematyką przemocy domowej.	<p>a) systematyczna edukacja i podnoszenie kompetencji służb stykających się z problematyką przemocy domowej;</p> <p>b) wypracowanie procedur aktywnej i stałej współpracy placówek oświatowych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych, Kościoła i innych;</p> <p>c) aktywność, współdziałanie i wymiana informacji między służbami;</p> <p>d) szkolenia dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy domowej, nie rzadziej niż raz w roku.</p> <p>WSKAŹNIKI</p> <p>- liczba przeszkolonych osób.</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczepieszynie	2024-2027

VI. Przewidywane efekty realizacji celów programowych:

1. Udzielanie profesjonalnej pomocy dla osób doznających przemocy domowej.
2. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
3. Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy domowej.
4. Podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy domowej.
5. Zwiększenie bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy domowej.
6. Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej.
7. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy na terenie gminy Szczepieszyn.
8. Wzrost efektywności współpracy instytucji działających na rzecz osób doznających przemocy domowej.
9. Rozwijanie wiedzy wśród dzieci i młodzieży na temat podstawowych zasad przeciwdziałania przemocy domowej.

VII. Monitorowanie i źródła finansowania Programu

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość Zespołu Interdyscyplinarnego składaną do 31 marca każdego roku do Burmistrza Szczepieszyna na podstawie zebranych informacji od instytucji realizujących Program.

Finansowanie realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej odbywać się będzie ze środków własnych Gminy przewidzianych w planie finansowym Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczepieszynie.

Ponadto Program może być finansowany z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust.2 pkt1 ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej (Dz. U.z 2021r. poz. 1249 z późn.zm.) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w tym:

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej .

W związku ze zmianą ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie z dnia 22 czerwca 2023r. oraz tym ,że poprzedni Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr X/137/2019 Rady Miejskiej w Szczepieszynie obowiązuje do 31 grudnia 2023r. , konieczne jest przyjęcie „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027”.

